

feketében látni; az embert akarom a középpontba állítani, mégpedig azt az embet, aki éppen előttem áll, akinek neve van, és nem egyszerűen része valamilyen tömegnek, amelyet ideologikusan meg lehetne ragadni.

6. *Nem akarok csak úgy ellenni a felebarátom mellett.* – Tudni akarom, hogy megy a sora, ismerni akarom gondjait, örömet, félelmeit. És ha a felebarátomnak véletlenül más borszíne, más vallása, komikus öltözete van, vagy furcsa szokásai vannak, akkor annál fontosabb, hogy rámosolyogjak, hogy ne érezze magát olyan idegennek ebben az országban. Annál fontosabb, hogy nyitott legyek, talán meghallgassam vagy kérdést tegyek föl neki – hiszen nem kell rögtön vitáznom vele, csak azt akarom jelezni neki, hogy jó vagyok hozzá.

7. *Egyre jobban meg akarok tanulni megbocsátani, és adott esetben hagyni, hogy segítsenek nekem ebben.* – Régi sérelmek még nemzedékekkel később is háborúhoz vezethetnek, nagyban (országok és népcsoportok között) és kicsiben (a családban és a szomszédok között) egyaránt. Tudom, hogy sérelmeimet, dühömet, bosszúsomjamat kiviszem az emberek közé, ha nem tudok megbocsátani. És hogy ezzel először a saját életemet mérgezem meg, azután a szereteteimét, még jóval azelőtt, hogy „elégtételt” kapnék, ha ez egyáltalán valaha is lehetséges. Ha nem tudok megbocsátani, az olyan, mint egy előttem álló fal, amely eltakarja a kilátást. Hogyan akarok lépéseket tenni a béke felé, ha önmagamban még elgondolni vagy érezni sem tudom a békét?

8. *Ismerni akarom saját agresszivitásomat, saját lehetséges erőszakosságomat.* – Tudom, hogy bennünk, emberekben ott lakik az erőszak veszélyes lehetősége – bennem is! Át akarom érezni, miféle agressziók rejlenek

bennem, és nem akarom azokat sem magam, sem mások ellen irányítani. – Az agresszió önmagában véve fontos, mert megmutatja nekem: Itt valami nem stimmel! A végére kell járnom. Akkor leszek képes konstruktív módon, sőt „béketeremtően” fölhasználni.

9. *Cselekedni akarok!* – Jobb, ha olvasói levelet írok, mint ha csupán bosszankodom egy kellően alá nem támasztott újságcikk miatt. Jobb egy menekültnek támogatást felkínálni vagy egy családot befogadni, mint ezt csupán a kormánytól megkívánni. Jobb olyan embereket vagy szervezeteket megerősíteni, akik bevetik magukat a békéért, mint a világ állapotán keseregni. Ez a megerősítés történhet pénzzel, munkával, akciókban való részvétellel vagy egyszerűen bátorításunk kifejezésével, és persze imádsággal is.

10. *Szeretni akarom az életet!* – Minden probléma ellenére, minden elbizonytalanodás ellenére, a mindennütt felbukkanó sok hamis fejlemény ellenére, a kis veszekedések és a nagy háborúk ellenére – szeretni akarom az életet! Ezért aztán tisztelni és védelmezni is akarom. Fel akarok bátorodni mindazon, ami szép, ami jó, és örülni akarok minden kicsiségnek. Csak ekkor érezhetem meg magamban, oszthatom meg másokkal és növelhetem a bennem és a világban lévő háborús uszítással szembeni erőt, és a béke felé tett lépésekhez szükséges erőt.

Ursula Siegmund

Forrás: Francesco, Advent 2014

A vallás béketeremtő erő?

Sokáig, túlságosan sokáig egyszerűen magától értetődőnek tűnt: a vallások a béke hősei. Megegyezési készség és szelídség jellemzi őket, belőlük sosem indul ki agresszió. Sok vallásos ember mindmáig kedveli ezt a maga vallásáról alkotott képet.

De a vallást nagyon is gyakran arra használják, hogy valamilyen érdekkonfliktust értékkonfliktussá alakítsanak át. Emberek – valószínűleg félrevezetve és ügyesen feltűzelve – a hitükkel mennek a barikádokra. Gyűlölködnek és gyilkolnak, megvetnek és kirekesztenek másokat. Egy szent könyvvel a csomagunkban, úgy tűnik, minden szörnyűséget meg lehet indokolni. „Isten akarja!” Ezzel a kiáltással háborúztak évszázadokon át. És az Istenrel való visszaélés a 21. században sem szűnik meg.

Mégis: a vallások lehetnek a béke hősei is. Mindenesetre ehhez nemcsak a gyűlöletet kell levetniük a vallásos embereknek, hanem a tudatlanságot és a közömbösséget is. Az emberiség ott kezdődik, ahol saját vallási önazonosságunk nem függ attól, hogy másokét meg-

vetjük vagy – ami még rosszabb – szétűzzük. A béke ott kezdődhet, ahol megszűnik a jobb/rosszabb-gondolkodásmód. Párbeszéd akkor alakulhat ki, amikor az én Istenemnek nem kell erősebbnek és igazabbnak lennie a tiednél – korábban nem.

Óriási feladat áll még a világ teológusai előtt, akiknek végre *közösen* újból meg kell határozniuk a vallások áldatlan igazság-fogalmát. Az évszázadok során mindenekelőtt a férfiak foglalkoztak túlságosan sokáig azzal, hogy valakiket kizáró eljárások során fogalmaztak meg hitvallásokat, és elítélték az eretnekeket. Elhatárolódás, kirekesztés, félelemkeltés – több mint kár, hogy hosszú időközön át éppen a teológusok uralták tökéletesen e hármasszögletet.

Aki ma a vallásra építő szereplőként béketeremtő szeretne lenni, annak nem szabad az „igazról” és a „hamisról” döntő bírószerében tetszelegnie. Az erkölcsi értékítéleteket nyugodtan megtarthatja magának. A béketeremtőknek ehelyett mindenekelőtt egy dolgot kell tenniük: bizalmat kell támasztaniuk.

Mert akit a partnere nem fogad el – akár jó, akár kevésbé jó okból –, az nem lehet közvetítő sem.

A vallási szereplők csak akkor kezdhetik meg békemunkájukat, ha megvan a bizalom. Ebben az esetben akár egyének, akár intézmények vagy különböző kezdeményezések képesek lehetnek konfliktusok konstruktív feldolgozására. Csak egyet nem szabad tenniük: túl szorosan kapcsolódniuk valamilyen világi hatalomhoz. Különbözően az a veszély fenyeget, hogy olyan szék elé fogják be őket, amelyet talán egyáltalán nem akartak húzni. Megmaradni önmaguknak, és síkra szállni a gyengékért: a vallási szereplők ezt tehetik – és ezt kell tenniük. És aztán még kritikusnak is kell maradniuk, mindenekelőtt önmagukkal szemben: Aki azt hiszi, hogy ő birtokolja az egyedül igazi és erős Istent, az kudarcot fog valami békeküldetésében.

Ha azonban minden feltétel adott, akkor a vallási békemunkának minden lehetősége megvan: a konfliktus jellegétől függően egészen eltérő módszerekre építhet. Ezek közé számítanak az erőszakmentes

akciók, a békemenekek, a béketréningek és a párbeszéd éppúgy, mint a közvetítői munka és a konkrét mediáció, vagy az elméleti és gyakorlati kiállás az emberi jogokért.

A vallási szereplők a konfliktus minden szakaszában képesek lehetnek békét teremteni. Kitarthatnak és remélhetnek akkor is, amikor mások már távoznak, és elveszítik bátorságukat. Küzdhetnek és hihetnek a jóban, amikor mások megadják magukat a bajnak, és belsőleg megmerevednek. Nem csupán a közvetlen erőszakalkalmazás – sértegetés, verés, fegyveres összetűzés – befejezését segíthetik elő, hanem már jóval korábban megakadályozhatják valamely konfliktus kieleződését. Igazságosabbá tehetnek bizonyos szabályokat, törvényeket és struktúrákat. Vita tárgyává tehetnek értékeket, tabukat és félelmeket – és ezzel gondoskodhatnak arról, hogy eleve ne hatalmasodjon el az erőszak.

Aztán mindaz, amit a vallási szereplők tesznek, olykor – de egyáltalán nem ritkán – sok éven át tartó kiengesztelődési munkába torkollik. Ez pedig pénzt, helyi jelenlétet és elkötelezettséget igényel. *Kofi Annan*, az ENSZ egykori főtitkára egyszer nagyon világosan megfogalmazta, mit jelent a béke: „Sokkal többet jelent, mint a háború távollétét. Az emberi biztonságot a jövőben nem szabad pusztán katonailag fölfogni. Fel kell ölelnie a gazdasági fejlődést, a társadalmi igazságosságot, a környezetvédelmet, a demokratizálódást, a leszerelést, az emberi jogok elismerését is.”

Ha azt akarjuk, hogy ezt az átfogó értelemben vett békét a vallások is támogassák – sőt legelőször is létrehozzák –, akkor a vallásoknak tanulniuk kell a békét: a mélyseges békét, amelyet külső befolyások nem képesek egykönnyen megrendíteni. Lehetséges-e ez egy olyan Istennel, aki buzogányt lenget, és haragjának villámaival küldi az égből?

Aki az egyik néphez odafordul, a másikhoz nem? Akinek vannak kedvencei, és vannak bűnbakjai?

Modern, felvilágosult emberek számára magától értetődőek a válaszok az iménti kérdésekre. A vallás által támogatott békemunka számára az egész világon hasznos lenne, ha az Istenről szóló tanítás egyúttal „átfogóan” az emberi méltóságról szóló, sokszínű tanítás lenne. Hogyan is mondja a teológus Klaus von Stosch? „Ha a vallások jövőbeni elitjei meghatározó tapasztalatokra tehetnek szert az egyetemeken, akkor képesek lesznek hitelesen és tartósan sikraszállni egymásért a maguk vallási közösségeiben. Együttal hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a vallások többé ne a társadalmi problémák részét alkossák, hanem azok megoldására adott kínálatként lehessen érzékelni őket.”

Britta Baas

Forrás: Publik-Forum 2015/5, Dossier

Az élet lényege a békesség, nem a harc

Nyári táboraink esti tábortüzeinél beszélgetünk, történeteket olvasunk, imádkozunk. Az egyik felolvasott történet címe ez volt: „Addig oltsd a tüzet, míg nem késő” (Lev Tolsztoj: *Járjatok világosságban*, 179. old).

A szomszédok összevesznek egy semmiségen, és megindul az ádáz harc egymás ellen. Pereskednek, gyűlölködnek, verekednek. Az engesztelhetetlenségig meggyűlölik egymást.

A beteg nagyapó csillapítja őket: „Ne hagyjátok elmérgesedni a dolgot... A makacsnak ti isszátok meg a levét... Édes fiam, megvakított a harag... Ha csak ő lenne a rossz, te meg a jó, nem volna köztetek semmi baj... Magad vagy rossz, innen a baj... Hát szabad egy rossz szóra kettővel felelnünk, egy pofonra kettővel visszavágni? Mindezek oka a fene nagy büszkeség!”

Aki a másikkal harcol, azért teszi, mert fölébe akar kerekedni.

- Nekem van igazam!
- Nem tűröm az igazságtalanságot!
- Az én akaratom érvényesül, ha török, ha szakad!
- Nem hagyom, hogy egy senkiházi legyőzzön!

Ezen harcok folyamán nem a békesség születik meg a lelkünkben, hanem az ellenállás, az elhatárolódás, a szembenállás, a legyőzni és megsemmisíteni akarás. Háború ez kicsiben, minden negatívumával együtt.

Alapja a büszkeség, a rártartás, a kivagyiság. Aki azt hiszi, hogy nála van az igazság, a tudás kulcsa, feljebbvalónak hiszi-tudja magát mindenkinél. Ez pedig teret nyit a gőgnek, a nagyképűségnek, a kiválasztottságtudatnak, megadja az alaphangot ahhoz, hogy másokat az én igazságom alattvalóivá tegyek. De ezzel nem a békességet szolgálom, hanem a gyűlöletet, a megvetést, a szembenállást. Ebből nem lesz barátság, meggyőzés, közösség.

Ha az igazság nagy bajnokaként végiggázolok másokon, megalázom, porrá zúrom önbecsülésüket, akár a

legszentebb tanítást hangsúlyozva is, mások lelkébe bele-tapósó diktátor leszek, nem tanúságtévő.

A másokat meggyőző érvek soha nemcsak a ráció, az ész szülőttei, hanem a szív gyümölcsei is. Az igazi meggyőzés barátságot, közösséget eredményez. Erre pedig csak a szeretet képes.

Visszapergetve életem eseményeit, azt látom, hogy sokszor harcoltam fölöslegesen, értelmetlenül, rossz módszerekkel, amikor a szívembe-lelkembe beköltözött az előítélet, a szelidséget hangoztatva a harciasság, a szeretetet hangsúlyozva a megvetés, az igazságot tanítva a felsőbbrendűségi érzés.

Az állandó harc lehet narkotikum, életforma, életcél. Aki így él, tönkremegy, meggyűlölik, elveszti életcélját és életkedvét.

Ha nem harcolunk, mi lesz akkor az igazsággal?

„Az igazságnak két nagy védelmezője van minden zsarnokság ellen: a vértanúság és Isten” (Chesterton).

„A szelídek mindig a rövidebbet húzzák, mert nem törekszenek az első vonalba, nem gázolnak bele a másikba, sok dolgról lemaradnak. A békés szeretet folyton ragyogó győzelmeket arat. A jóságos szavú édesapa, a gyöngéd édesanya, a türelmes tanító, a barátságos szomszéd, az engedékeny barát, az engesztelhető ellenfél – mind bizonyosságai annak, hogy ők már meghódították a világot. Mennyire tudunk szeretni egy szerény embert, aki nem ismeri a hivalkodást, nem érvényesíti tűzön-vízen keresztül a maga érdekeit és igazát! Aki mindenhol békét szerz, ahol jár, Isten legméltóbb követe” (Perlaky Lajos: *Az életöröm filozófiája*).

Életünk célja nem a folyamatos harc, hanem a folyamatos békesség. A békesség a legnagyobb tanító erő.

Vincze József